

CILVĒKU TIRDZNIECĪBAS UPURIS

CĒLOŅI

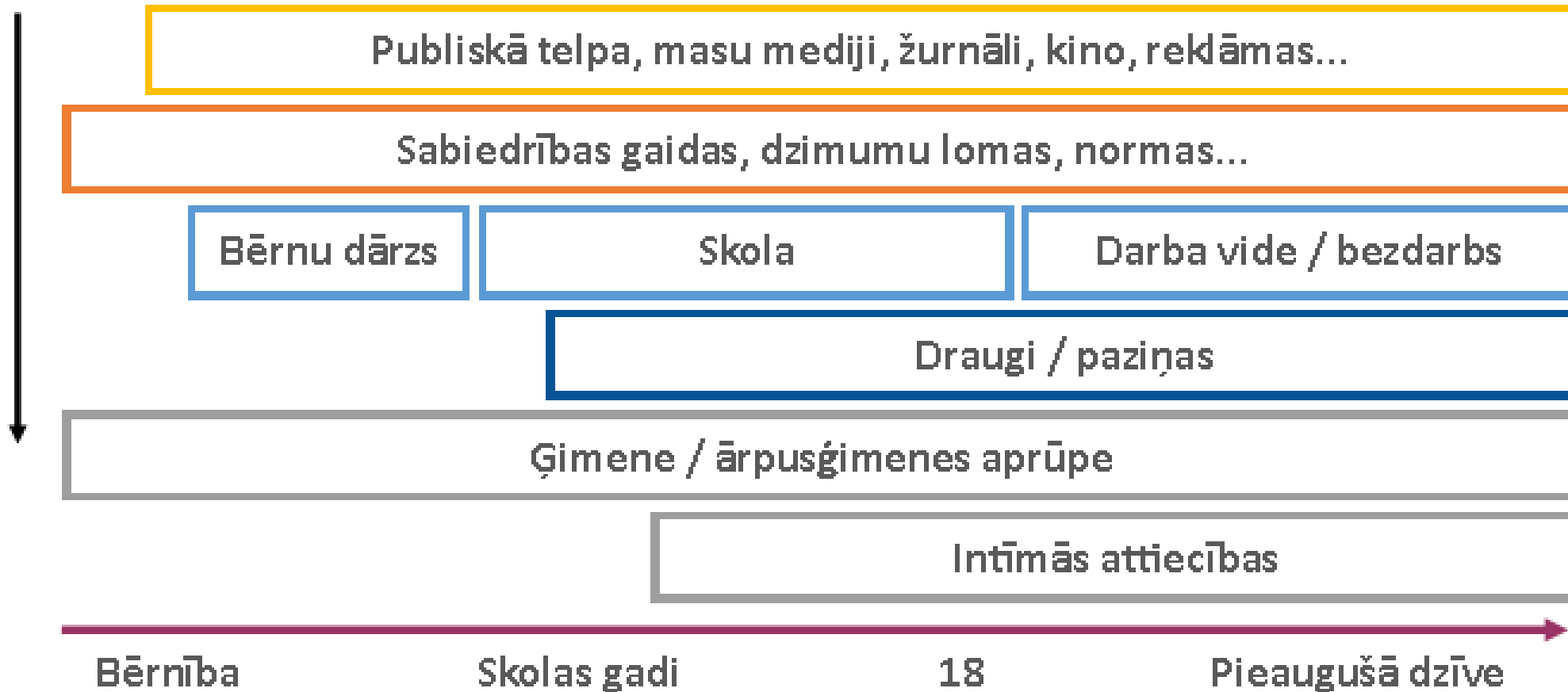
UPURA VAJADZĪBAS

SOCIĀLĀ REHABILITĀCIJA

Juris Dilba
Centra MARTA Liepājas filiāles vadītājs

Cilvēku tirdzniecības cēloņi

Cilvēku tirdzniecības upura portrets I

- Bērnības pieredze (seksuāla ekspluatācija, vardarbība)
- Psiholoģiskas traumas
- Atkarības
- Agri pamestas vecāku mājas, agrā grūtniecība
- Pēkšņa krīze, sāpīgi zaudējumi
- Ambīcijas, vēlme sasniegt vairāk, pierādīt sevi, vēlme izvairīties no garlaicīga darba

Cilvēku tirdzniecības upura portrets II

- Bezdarbs, nabadzība, īpaši ilgtermiņā
- Vecāku bezdarbs un zemas algas
- Ģimenes apstākļi (disfunkcionālas ģimenes)
- Ģimenes locekļu, draugu ietekme (ja viņi ir iesaistīti prostitūcijā vai to atbalsta)
- Trūkst atbalsta no radiem, draugiem vai citiem cilvēkiem, sociālā atstumtība
- Neatbilstošas sociālās prasmes, maz un vāji sociālie kontakti

Cilvēku tirdzniecības upura portrets III

- MARTAs pieredze liecina, ka visos seksuālās ekspluatācijas gadījumos atklājas, ka meitenes ir pārcietušas seksuālu vardarbību bērnībā, dažos gadījumos netiklas darbības, dažos – kļuvušas par lieciniecēm seksuālai vardarbībai pret māti. Turklāt visos gadījumos cietušie bērni tika *pamesti novārtā* no ģimenes vai aizbildņu puses.
- Upuru dzīves stāsti atklāj, ka arī pieaugušās cietušās sievietes seksuālajā ekspluatācijā tika iesaistītas vēl būdamas nepilngadīgas.

Cilvēku tirdzniecības upuris un ievainojamība

- Ekonomiskā, psiholoģiskā, kulturālā/sociālā.
- Ievainojamības stāvoklis nozīmē, ka vervēšanā tiek izmantoti apstākļi, kad personai nav citas reālas vai pieņemamas izvēles, kā vien pakļauties ekspluatācijai.
- Krimināllikumā nostiprināts tikai kopš 2014.gada 29.oktobra.

Darbs ar cilvēku tirdzniecības upuri

© Kristians Brekte

- Neatzīst sevi par upuri
- Nesadarbojas
- Nevēlēšanās liecināt vai liecību maiņa (bailes, līdzatkarība, Stokholmas sindroms)
- Motivācijas trūkums
- Partneris = suteners
- Atkārtota iesaistīšana cilvēku tirdzniecībā – tostarp, iespējams, kriminālprocesa laikā

Cilvēku tirdzniecības upura vajadzības

- Drošība – personīgā, ģimenes un citu personu drošība
- Konfidencialitāte – bailes no apkaunojuma sabiedrībā vai medijos un iespējamām sekām ģimenē
- Iztika – cietušie uztraucas par to, kā nodrošināt savus ienākumus un atbalstīt ģimenes
- Statuss – statuss valstī, kurā personas identificētas
- Normāla dzīve.

Sociālās rehabilitācijas mērķi

- Sociālās rehabilitācijas gaitā ir jāņem vērā upuru vajadzības
- Sociālās rehabilitācijas īstermiņa mērķis ir nodrošināt neatliekamo palīdzību – pajumti, drošu mājokli, iztiku, veselības aprūpi, psiholoģisko, juridisko un sociālo atbalstu
- Ilgtermiņa mērķis ir panākt cilvēku tirdzniecības upuru sociālo integrāciju un integrāciju darba tirgū (reintegrācija)

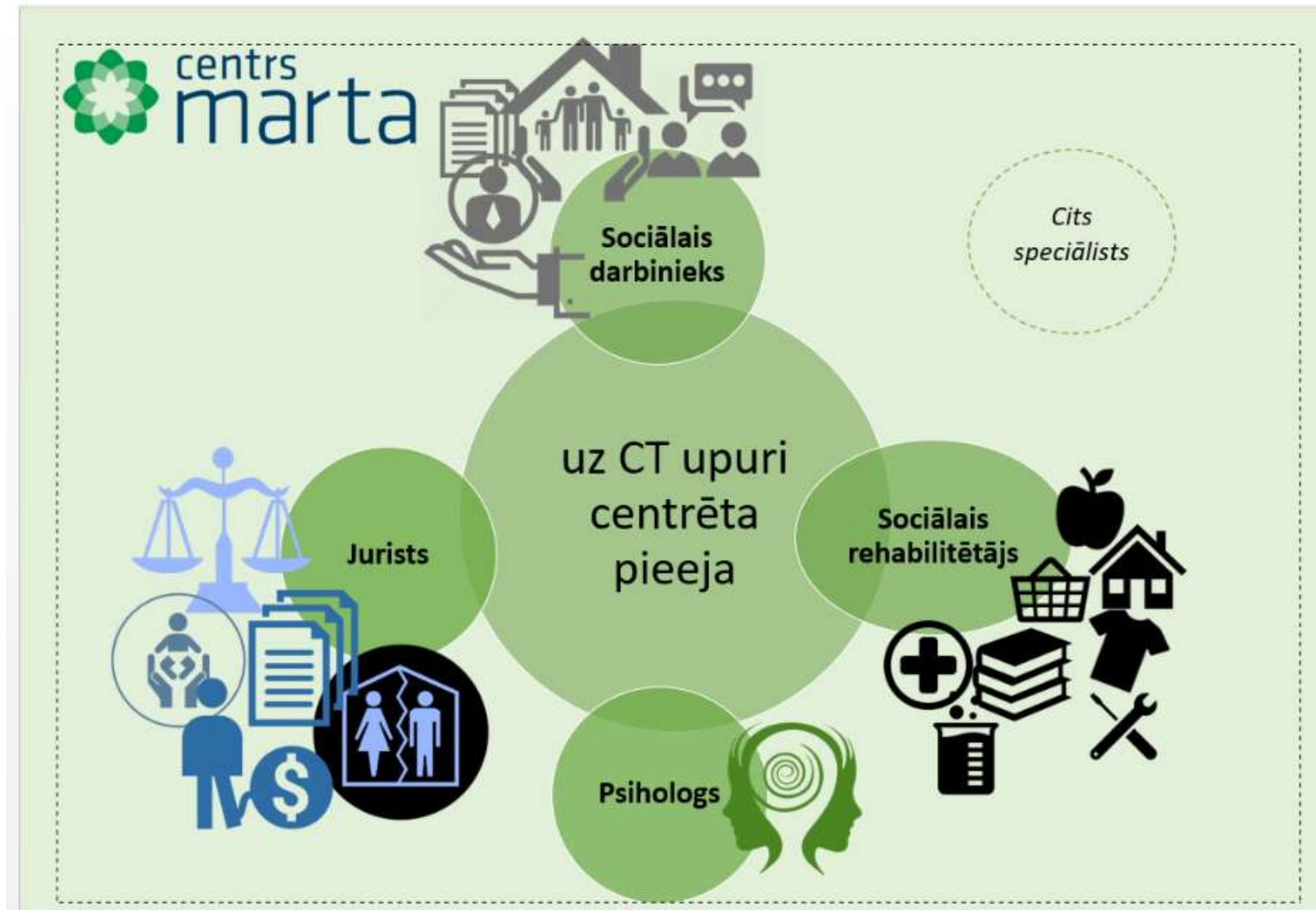
Sociālās rehabilitācijas principi

- Cilvēktiesību aizsardzība
- Beznosacījuma palīdzība
- Konfidencialitāte
- Drošība, tostarp riska izvērtējums
- Uz informēšanu balstīta vienošanās un izvēle
- Pilnvaras
- Attieksme, kas nav balstīta uz viktimizāciju un diskrimināciju

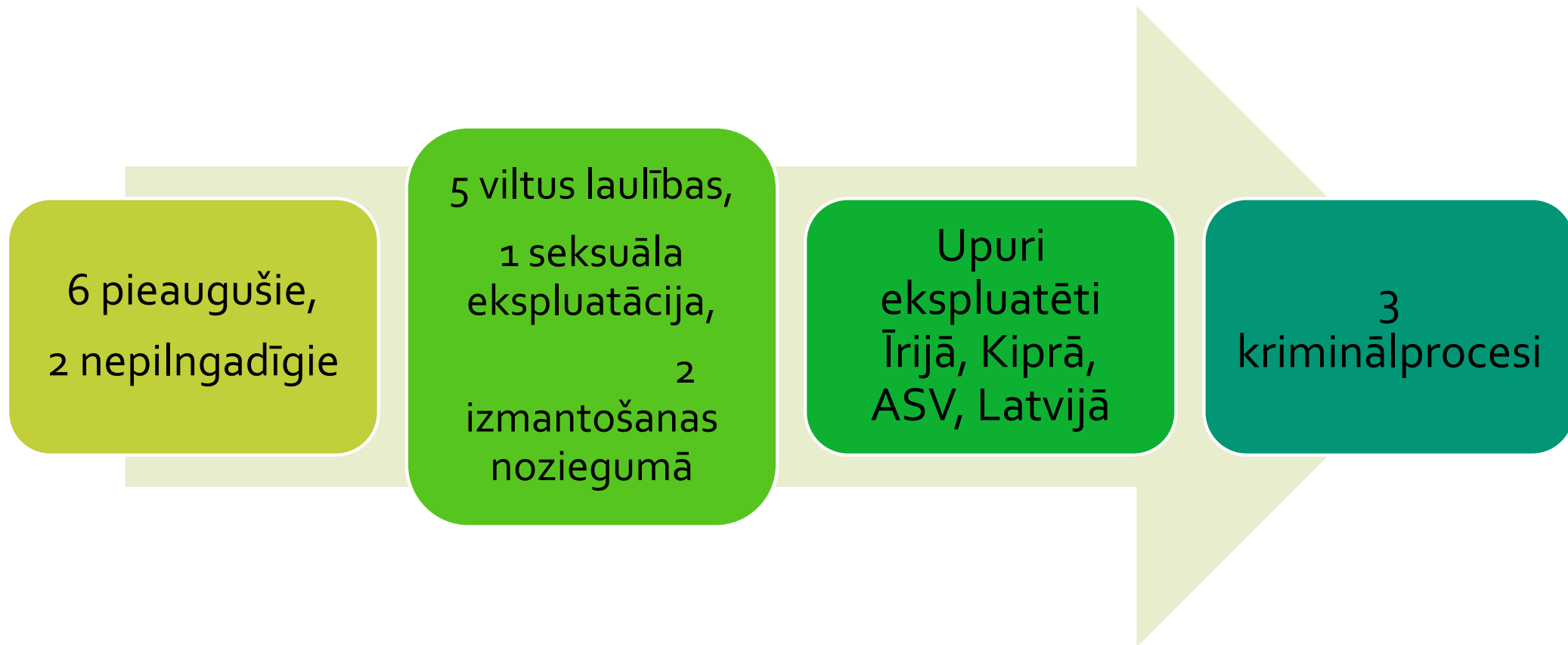
Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi

- Sociālā darbinieka, sociālā rehabilitētāja palīdzība un psihologa konsultācijas
- Juridiskā palīdzība: dokumentu sagatavošana, konsultācijas, kompensāciju pieprasīšana, atbalsts kriminālprocesā u.c.
- Citu speciālistu konsultācijas pēc nepieciešamības
- Repatriācija klientam un viņa nepilngadīgajiem bērniem
- Izmitināšana drošā patvērumā
- Pirmās nepieciešamības preču iegāde
- Izmaksas dokumentu pieprasīšanai, tulkošanai, atjaunošanai u.c.

Starpdisciplinārās komandas pieeja

2015.gadā - 8 cilvēku tirdzniecības upuri: 7 sievietes, 1 vīrietis

2016.gadā - 14 upuri, visas sievietes

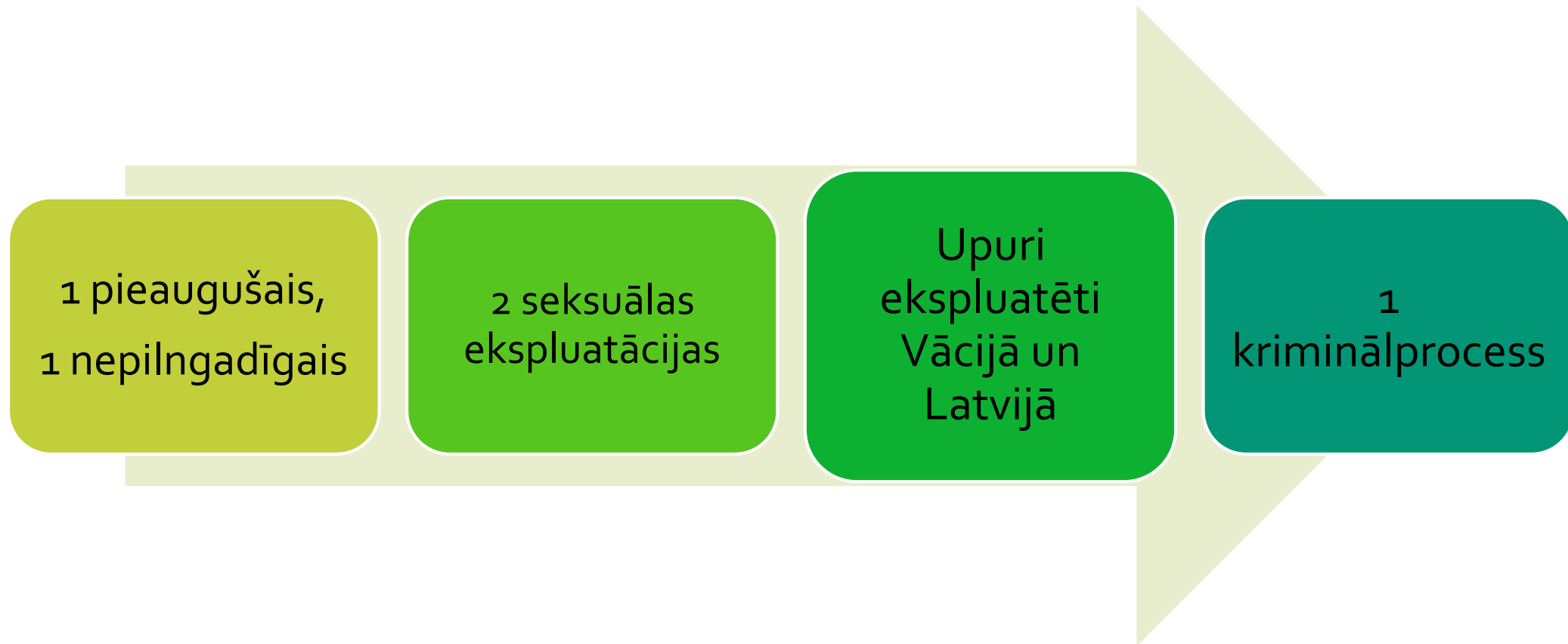
7 pieaugušās,
4 nepilngadīgās

2 viltus laulības,
9 seksuālas
eksploatācijas

Upuri
eksploatēti
Vācijā, Latvijā,
Spānijā, Īrijā

3
kriminālprocesi

2017.gadā – 2 upuri, 1 sievietē un 1 meitene

Kā upuris nonāk pie MARTAs

- Palīdzības mehānisms (“palīdzības ķēde”)
- Palīdzības mehānisma dalībnieki ir, piemēram, pašvaldību sociālie dienesti, nevalstiskās organizācijas, policija, migrācijas vai robežsardzes iestādes, veselības aprūpes dienesti, prokurori un advokāti
- Cilvēku tirdzniecības upuru identificēšana vai atpazīšana
- Cilvēku tirdzniecības upura atzīšana
- Sociālo rehabilitācijas pakalpojumu sniedzējs nodrošina upura nokļūšanu līdz pakalpojumu saņemšanas vietai, kā arī izmitināšanu, ja tāda ir nepieciešama

Bez maksas informatīvais tālrunis

80002012

centrs@marta.lv

NESTĀSTĀMIE STĀSTI (2006)

<https://www.youtube.com/watch?v=FAMjoAj44FY>